EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 3.7.2014
COM(2014) 444 final

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2008. aasta otsuse nr 1297/2008/EÜ (Euroopa ettevõtlus- ja kaubandusstatistika kaasajastamise programmi (MEETS) kohta) rakendamise kohta

1. SISSEJUHATUS

See on neljas ja viimane aruanne Euroopa ettevõtlus- ja kaubandusstatistika ajakohastamise programmi (MEETS) rakendamise kohta.

Programmi käivitamist käsitlevas 2008. aasta detsembri otsuses[1] sätestati, et „hiljemalt 31. detsembriks 2010 ja seejärel igal aastal kuni 2013. aastani esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule programmi MEETS rakendamise aruande". Lisaks sellele sätestati, et „31. juuliks 2014 esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule programmi MEETS rakendamise lõpparuande. Kõnealuses lõpparuandes hinnatakse ühenduse tehtud kulusid silmas pidades ühenduse, liikmesriikide ning statistilise teabe esitajate ja kasutajate saadud kasu, et kindlaks määrata täiustamist vajavad valdkonnad."

Avaldatud on kolm aruannet, mis käsitlesid aastate 2009 ja 2010 ning 2011 ja 2012 tööprogramme. Käesolevas aruandes esitatakse lõplik hinnang programmi MEETS rakendamise kohta. Täpsem teave kõigi programmi MEETS tulemuste kohta on kättesaadav Eurostati veebisaidil lehel „Statistics Explained"[2].

Kõik programmi MEETS meetmed on kooskõlas strateegiaga, mis on sätestatud komisjoni 10. augusti 2009. aasta teatises Euroopa Parlamendile ja nõukogule „Euroopa Liidu statistika koostamise metoodika kohta: vaade järgmisele kümnendile"[3].

Programmi MEETS eesmärk oli täita neli põhiülesannet, millest igaüks koosnes mitmest projektist:

1) **vaadata läbi prioriteedid ja töötada välja eesmärgiks seatavad näitajad uutes valdkondades -** uute kirjeldatavate valdkondade kindlaksmääramine ja nende kohta otsuse tegemine ning varasemate nõuete läbivaatamine;

2) **luua ettevõtlusega seotud statistika ühtlustatud raamistik** – ettevõtlusstatistika eri valdkondade integreerimine, sh õigusaktide koordineerimine, metoodika ühtlustamine, statistiliste klassifikaatorite ja ettevõtlusregistrite ning nende allikate ühendamine ja harmoneerimine, rahvusvaheliste ettevõtete gruppide ja nende andmekogude kaasamine;

3) **toetada ettevõtlus- ja kaubandusstatistika koostamise tõhusamaks muutmist** – olemasolevate andmete tõhusam kasutamine kogutud andmete ühtse süsteemi või mikroandmete ühendamise teel, haldusandmete ning ühtlustatud raamatupidamisstandardite parem kasutamine;

4) **kaasajastada liikmesriikide vahelise kaubavahetuse andmekogumissüsteemi „Intrastat"** – lihtsustatud Intrastati süsteemi täiustamine meetodite ühtlustamise,

---

[1] Vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2008. aasta otsuse nr 1297/2008/EÜ (Euroopa ettevõtlus- ja kaubandusstatistika kaasajastamise programmi (MEETS) kohta) artiklile 6.

[2] http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/MEETS_programme.

[3] KOM(2009) 404.

haldusandmete kasutamise suurendamise ning info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT) täiustamise teel[4].

2. EESMÄRKIDE JA MEETMETE RAKENDAMINE 2009–2013

2.1. Osalemise ja rahastamise määr

2013. aasta lõpuks oli enamik projekte lõpetatud ja enamik nende tulemustest esitatud. Ajavahemikul 2009–2013 jagati programmi MEETS raames 42,5 miljoni euro ulatuses rahalisi vahendeid, millega toetati mitme ettevõtlus- ja kaubandusstatistika valdkonna arengut. Programmi MEETS tegevusassigneeringute rakendamise määr oli nimetatud ajavahemikul 87 %[5].

Programmi eesmärkide saavutamise peamiseks rakendusvahendiks olid Euroopa statistikasüsteemi koostöövõrgustikud (ESSnets). ESSnet on keskkond uute projektide väljatöötamiseks, mille raames teevad kindlast valdkonnast huvitatud ESSi liikmed aktiivset koostööd ühiste ülesannete lahendamiseks ning jagavad seejärel tulemusi nende liikmetega, kes projektides ei osalenud. See võimaldab kasutada sünergiat, säästa kulusid ja jagada häid tavasid ning töötada samas välja erimeetmed, mis on kasulikud kogu Euroopa statistikasüsteemile tervikuna. Programmi viie tööaasta jooksul osales ESSi 32st liikmest 23 vähemalt ühes MEETSi rahastatud koostöövõrgustikus.

Lisaks sellele rahastati ka riiklike statistikaametitega sõlmitud individuaalseid toetuslepinguid ning mõningaid alltöövõtjate tehtud välisuuringuid. Eurostat ja riiklikud statistikaametid valmistasid ette ka muid, erirahastuseta projekte. Et programmi rakendamist toetada, kasutati rahastamisvahendeid ka tehnilise ja haldusabi osutamiseks, näiteks riiklike ekspertide osalusega töötubade organiseerimiseks ja riiklike ekspertide töörühmade tööks. Kokku rahastati 93 meedet. Kõige rohkem rahastati meetmeid toetuste andmise kaudu (nii ESSneti kui ka individuaaltoetuste näol) – ligikaudu 90 % ulatuses tegevusassigneeringutest. 2013. aasta lõpuks oli ESSi 32st liikmest 28 saanud MEETSi raames vähemalt ühe individuaalse toetuse.

2.2. Eesmärk 1: vaadata läbi prioriteedid ja töötada välja eesmärgiks seatavad näitajad uutes valdkondades

Vähemtähtsate valdkondade kindlaksmääramine

2009. aastal telliti välisuuring, et hinnata statistikavaldkondade õigusakte, mille puhul oli kindlaks tehtud läbivaatamise vajadus. Uuringust selgus, et tihedalt seotud valdkondades on mõisted ja definitsioonid märkimisväärselt ühtsed, kuid ühtlasi määratleti ka teatavad võimalikud üksikprojektid ning tuvastati mõned vasturääkivused.

Need tulemused olid aluseks ettevõtlus- ja kaubandusstatistika mõistete ja meetodite ühtsust käsitleva ESSneti tööle (eesmärk 2).

---

4 http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/MEETS_programme.

5 K.a sisemised ümberpaigutused. Eurostat viitas 2010. aasta tegevusaruandes programmi MEETS 2010. aasta eelarveassigneeringute kasutamisega seotud erandile. Seda erandit võeti arvesse programmi MEETS tegevusassigneeringute kasutamise taseme arvutamisel esimesel kahel aastal.

Euroopa statistikasüsteemi komitee võttis 2010. aastal vastu uue strateegiapõhise lähenemisviisi. Eurostati prioriteetide iga-aastase strateegilise läbivaatamise käigus määrati kindlaks ettevõtlus- ja kaubandusstatistika vähemtähtsad valdkonnad. Selle tulemusena jäeti meede „Vähemtähtsate valdkondade kindlaksmääramine" programmi MEETS reguleerimisalast välja. Euroopa statistikasüsteemi raames peetava nn negatiivseid prioriteete käsitleva laiema arutelu osana ühtlustati 2010. aasta läbivaatamise tulemusena programmi MEETS ning mitmed meetmed liideti.

Uute valdkondade väljatöötamine (kontsernid, globaliseerumine, ettevõtlus)

Mõne programmi MEETS alguses käivitatud uuringu tulemusena esitati soovitusi selle kohta, milline on parim viis koguda statistilisi andmeid kontsernide ja majanduse globaliseerumise kohta.

Pärast MEETSi ühtlustamist võtsid täiendava metodoloogilise töö ja katsetusliku andmekogumise korraldamise üle suurte ja keerukate rahvusvaheliste kontsernide profileerimisega tegelev ESSnet ning ülemaailmsete väärtusahelate mõõtmisega tegelev ESSnet.

Koostöös OECDga töötati välja ühine ettevõtluse näitajaid käsitlev programm, et toetada ettevõtluspoliitikat näitajatega, mis kirjeldavad valdkondi, nagu „juurdepääs rahastamisele", „teadus- ja arendustegevus", „innovatsioon ja tehnoloogia", „võimed/oskused" ning „ettevõtluskultuur".

Praegu tegeletakse sellega, et kaasata suure kasvupotentsiaaliga innovaatilisi ettevõtteid käsitlevad kohustuslikud näitajad tööandjate ettevõtlusalase demograafia õigusraamistikku.

2.3. Eesmärk 2: luua ettevõtlusega seotud statistika ühtlustatud raamistik

Mõistete ja meetodite integreerimine õiguslikku raamistikku

Ettevõtlusstatistikat koostatakse vastavalt liidu õigusele, mis on välja töötatud mitmete aastate jooksul ning selle mõisted, reguleerimisala, määratlused ja metoodikad ei ole alati omavahel kooskõlas. Nimetatud kooskõla käsitlev ESSnet analüüsis võimalikke vasturääkivusi ettevõtlus- ja kaubandusstatistika mõistetes ja meetodites.

ESSnet pakkus välja esialgsed läbivaadatud määratlused statistiliste üksuste „ettevõte", „ettevõtete grupp", „tegevusalaüksus" ja „kohalik tegevusalaüksus" jaoks ning esitas tegevuseeskirjad ja andmemudeli ühetaoliseks rakendamiseks. Praegu viimistleb ettepanekuid Eurostati poolt 2013. aastal loodud statistiliste üksuste töörühm.

Eurostat ja liikmesriigid on alustanud uuringuid selgitamaks välja, millist mõju on ettevõtte läbivaadatud määratluse rakendamine avaldanud ettevõtlusstatistikale. Läbivaadatud määratluste ja metoodika mõju katsetamine jätkub 2014. aastal ja sellele järgnevatel aastatel ning kui katsetamine osutub positiivseks, seatakse eesmärgiks nende rakendamine.

ESSneti töö tulemusena valmisid ka soovitused selliste statistiliste üksuste klassifitseerimise meetodite kohta, mida on võrreldaval alusel kohaldatud kõigis statistikavaldkondades, võrreldava jaotuse ning ettevõtlusstatistika valikuraami metoodika kohta. Lisaks sellele

koostas ESSnet soovitused muutujate süsteemi kohta koos ühtse standarditud terminoloogiaga ning ühised määratlused eri valdkondade jaoks, sh selgitavad märkused.

Tulemusi võetakse arvesse ettevõtlusstatistika integreerimist käsitlevas raammääruses, millega lihtsustatakse ja ühtlustatakse kehtivaid õigusakte.

Ettevõtete gruppe kirjeldava statistika väljatöötamine

EuroGroups registri (EGR)[6] eesmärk oli tagada globaliseerumist mõõtva kvaliteetse statistika koostamiseks ühtne ja kooskõlastatud statistilise vaatluse raamistik peamiselt välismaiste tütarettevõtete statistika ja välismaiste otseinvesteeringute tarbeks.

EuroGroupsi registri metoodikat käsitlev ESSnet koostas 2009. aastal EGR versiooni 1.0 ning käivitas organisatsioonilise võrgustiku andmete vahetamiseks Eurostati ja Euroopa statistikasüsteemi liikmete vahel. EGRi koostatud iga-aastast valikuraami laiendati 2009.–2010. aasta tasemelt, kui sinna kuulus 5000 suurimat ELi vastu huvi tundvat rahvusvahelist ettevõtete gruppi, kuni 10 000 rahvusvaheliste ettevõtete grupini 2011. aastal. 2012. aastal uuendati EGR versiooni 1.0 ja võeti osaliselt kasutusele versioon 2.0, parandades seega statistika tõhusust, õigeaegsust ja ühtsust. Liikmesriikide keskpangad ühendati süsteemi 2012. aastal. EGR 2.0 eeldab kasutajate ja koostajate kaugjuurdepääsu Euroopa statistikasüsteemile ning peab seega toimima turvalises keskkonnas. Konfidentsiaalsetele andmetele juurdepääsu turvalise infrastruktuuri (Secured Infrastructure for Confidential Data Access (SICON)) projekti viivituste tõttu ei olnud EGR 2.0 2013. aastal veel täies mahus toimiv, hoolimata sellest, et metoodiline arendamine oli lõpule viidud.

Riikide tasandil kaasrahastati EGRi rakendamist individuaaltoetuste abil.

Suurte ja keerukate rahvusvaheliste ettevõtete gruppide profileerimisega tegelev ESSnet töötas välja metoodika ja juhised. EESnet kaasas oma tegevusse ka need Euroopa statistikasüsteemi liikmed, kes ei osalenud profileerimismudeli koostamismeetodite katsetamise EESnetis ning pakkus neile vastavat koolitust ja abi. Eurostat töötab välja interaktiivset profileerimisvahendit, millega lihtsustada Euroopa statistikasüsteemi liikmete vahelist teabevahetust, pidades samas kinni konfidentsiaalsusnõuetest. ESSnet tegi ettevõtte määratluse läbivaatamisel ja tööeeskirjade väljatöötamisel tihedat koostööd mõistete ja meetodite ühtsust käsitleva EESnetiga.

ELi uuringute läbiviimine ettevõtete koormuse vähendamiseks

ELi valimite moodustamise eesmärk on pakkuda usaldusväärseid kasutajate vajadusi katvaid ELi koondandmeid, mis põhinevad mõne ELi liikmesriigi statistilistest andmetest koosneval valimil.

Mõned ELi valimite moodustamise meetodid töötati välja konkreetsete ettevõtlusstatistika valdkondade jaoks, nagu kosmosega seotud tegevus, sh kosmosetransport, struktuurne ettevõtlusstatistika 250–499 töötajaga ettevõtete jaoks, välismaiste tütarettevõtete statistika,

---

6 Õiguslik alus sätestati Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. veebruari 2008. aasta määrusega (EÜ) nr 177/2008, millega luuakse statistika eesmärgil moodustatud ettevõtlusregistrite ühine raamistik ja tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EMÜ) nr 2186/93. ELT L 61, 5.3.2008, lk 6.

IKT investeeringud ja kulutused ning kultuuristatistika. Kosmosega seotud tegevuse ja 250–499 töötajaga ettevõtete struktuurse ettevõtlusstatistikaga seotud katseline andmekogumine tuli ära jätta projektikonkursi väheste osalejate tõttu.

2.4. Eesmärk 3: toetada tõhusama meetodi rakendamist ettevõtlus- ja kaubandusstatistika koostamisel

Statistikasüsteemis olemasolevate andmete, sh hindamisvõimaluste parem kasutamine

2010. aastal loodud ESSneti teemad hõlmasid andmeaidandust ja andmete sidumist ettevõtlusstatistika koostamisel. Alustuseks koostas ESSnet ülevaate tehnilise taseme ja ettevõtlusandmete integreeritud süsteemide tulevaste vajaduste kohta Euroopa statistikasüsteemi liikmeriikides.

Tööprogrammis keskenduti statistika andmeaida ülesehitamiseks vajalike juhiste, mudelite ja soovituste koostamisele. Töö tulemusena valmis põhiarhitektuur, milles kirjeldatakse üksikasjalikult andmeaida protsesse ja metaandmeid ning esitatakse ülevaade teatavatest metodoloogilistest aspektidest. Tulemuste täielik ülevaade esitati käsiraamatus, mis pakub kasutajatele juhiseid kogu statistika andmeaida ülesehitamise protsessi vältel. Kuna integreeritud süsteemide loomiseks kulub palju aega ja Euroopa statistikasüsteemi liikmed peaksid üksteise kogemustele saama toetuda ka pärast programmi MEETS lõppu, on Eurostat ja ESSnet loonud andmeaidanduse pädevuskeskuse.

2009. aastal kasutati kaubandus- ja ettevõtlusstatistika andmete sidumist käsitlevas projektis välisuuringut metoodikaraamistiku koostamiseks, mis võimaldaks koguda statistilisi näitajaid väliskaubanduse kohta ettevõtete tunnuste järgi. Kontrolliti ka katselise andmekogumise teostatavust. 2013. aastal töötasid Euroopa statistikasüsteemi liikmesriigid välja ja koostasid kaubandus- ja ettevõtete mikroandmetel põhinevate näitajate laiendatud kogumi. Kavas on lisada uued näitajad TEC (kaubandusstatistika ettevõtte tunnuste lõikes) andmebaasi. Statistika koostajate jaoks valmis juhis kaubandusandmete ja ettevõtlusregistri andmete vahelisele seosele tugineva rahvusvahelist kaubandust kirjeldava statistika koostamiseks ettevõtte tunnuste alusel. Ühtlasi töötati välja esimene kogum näitajaid, mis käsitles teenuskaubanduse statistikat ettevõtte tunnuste järgi.

Aastatel 2009–2010 töötati välja meetod rahvusvahelisi hankeid käsitlevate mikroandmete sidumiseks, et koostada esialgne analüüs rahvusvaheliste hangete majandusmõju kohta. Nende tulemuste põhjal käivitati 2011. aastal ülemaailmsete väärtusahelate mõõtmisega tegelev ESSnet. ESSnet arendas edasi ja rakendas rahvusvahelisi hankeid käsitlevat uut uuringut, millele järgnes mikroandmete sidumine olemasolevate statistiliste andmetega (ettevõtluse struktuurstatistika, väliskaubandus, välismaiste tütarettevõtete statistika).

Lisaks sellele esitas ESSnet seotud mikroandmekogumite metodoloogia, mille abil saab analüüsida rahvusvaheliselt killustatud tootmisahelate mõju ettevõtetele, sh majandustulemustele, tööhõivele ja rahvusvahelise kaubanduse mudelitele. ESSnet töötas välja ka majanduse globaliseerumise näitajad. Kui neid kasutama hakatakse, on poliitikakujundajatel parem tõendusmaterjal, millele otsuste tegemisel toetuda ning mille

alusel majanduse globaliseerumist ja rahvusvahelistumist jälgida. ESSneti töö tulemuste hulka kuulub ka väljaanne majanduse globaliseerumise mõõteraamistiku väljatöötamise kohta[7].

2011.–2013. aastal viidi läbi projekt, mis käsitles IKT kasutamise, innovatsiooni, ettevõtluse struktuurstatistika ja äriregistrite andmete sidumist. Projekti peamised saavutused on järgmised:

- infrastruktuuri loomine jaotatud mikroandmete analüüsimiseks,
- metaandmete tootmine andmeaidanduse eesmärgil,
- seotud mikroandmete koostamine riiklikul tasandil,
- Euroopa digitaalarengu tegevuskava seitsme prioriteetse valdkonna teemaanalüüs,
- andmete koostamine valdkondlikul tasandil mitme riigi ja ajavahemiku lõikes,
- vaatlusmeetodite uuring eesmärgiga parandada seotud andmekogumite kvaliteeti,
- protokoll osaliselt konfidentsiaalsetele andmetele juurdepääsu kohta.

Uus lähenemisviis võimaldab selliste näitajate väljatöötamist, mida saab riikide lõikes võrrelda ja mille allikad on üheselt kontrollitavad, lisaks on sellest abi andmete koostamisel. Nimetatud andmeid saab kasutada, et analüüsida IKT kasutamise erinevust riikide ja tegevusalade lõikes. Andmete sidumise ja seotud andmekogude analüüsi tulemusena koostatud koondmikroandmete kogum tehakse teadusuuringute eesmärgil kättesaadavaks Eurostati turvakeskuse kaudu. Vaatlusstrateegiaid käsitlevat tööd kasutati ettevõtlusstatistika koordineerimisel ja harmoneerimisel ettevõtlusstatistika integreerimist käsitleva raammääruse (FRIBS) raames.

ESSnet „Nüüdisaegse ettevõtlusstatistika metoodika (optimaalne valimi moodustamine, mudelipõhine hinnangute koostamine, andmete lisamine)" käivitati 2010. aastal ning see pakkus metoodilist abi ettevõtlusstatistika moderniseerimiseks ja integreerimiseks Euroopa statistikasüsteemis. Lisaks teatavate tootmise etappidega (kavandamine, andmete kogumine ja hindamine) seotud metoodika arendamisele ilmus projekti tulemusena ettevõtlusstatistika põhimeetodite kokkuvõte elektroonilise käsiraamatuna. Käsiraamatut saab kasutada nii teabematerjalina kui ka koolituse alusena. On võimalik, et mõni pädevuskeskus jätkab eespool nimetatud tööd. Seda võimalust kaalutakse.

Majanduses juba olemasolevate andmete parem kasutamine

2009. aastal loodud haldus- ja raamatupidamisandmete kasutamist käsitlev ESSnet uuris praktilisi küsimusi, mis on seotud selliste andmete kasutamisega ettevõtlusstatistika koostamisel. Peamised saavutatud tulemused olid järgmised:

- ülevaade riikide praktikast haldusandmete kasutamisel,

[7] Eurostat, Sturgeon, Timothy J.: Global Value Chains and Economic Globalisation — Towards a new measurement framework. Luksemburg 2013.

- ülevaade mittetäielike andmekogumite hindamismeetoditest, kui haldusandmeid kasutatakse kiirstatistika koostamiseks, ja
- loetelu näitajatest, millega hinnatakse haldusandmetel põhineva ettevõtlusstatistika kvaliteeti.

Lisaks esitas ESSnet teavet statistiliste tunnuste seotuse kohta rahvusvahelises raamatupidamisstandardis IAS, rahvusvahelises finantsaruandlusstandardis (IFRS) ja ELi raamatupidamisdirektiivides.

Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia ning internet genereerivad tohutul hulgal andmeid, mida saaks kasutada statistiliste andmetena. Eurostat käivitas 2013. aastal projekti, millega hinnatakse nüüdisaegsete meetodite ja näitajate kasutamist kvaliteetse statistika kogumiseks mittetraditsioonilistest allikatest, nagu internet või muud suured andmeallikad. Projekti kogemus võeti kokku esialgses käsiraamatus, mida riiklikud statistikametid võivad kohaldada. Selgitati välja suured andmehoidlad ja analüüsiti nende potentsiaali ametliku statistika seisukohast. See hõlmas läbirääkimisi suurte andmevaldajatega selle üle, millistel tingimustel riiklikud statistikaametid andmeid kasutada saavad, ning kriteeriumide väljatöötamist nõutava kvaliteedi hindamiseks. Projekti tulemusi kasutatakse Euroopa statistikasüsteemi laiemas algatuses suurte andmehulkade ja ametliku statistika kohta[8].

Tõhusamate vahendite väljatöötamine andmetest väljavõtete tegemiseks, andmete edastamiseks ja töötlemiseks

Mõned riiklikud statistikaametid said rahalist toetust elektrooniliste andmekogumissüsteemide ja elektrooniliste küsimustike ning üldtunnustatud raamatupidamispõhimõtete (GAAP), statistiliste tunnuste ning XBRL-i (elektroonilise vormingu) vaheliste vastavustabelite rakendamiseks. Projekt „Tolliasutustelt saadavate andmete parem kasutamine väliskaubandusstatistika koostamisel (Extrastat)” aitas Euroopa statistikasüsteemi liikmetel oma andmekogumissüsteeme tollialastele õigusaktidele vastavate uute tollisüsteemidega kohandada.

2.5. Eesmärk 4: Intrastati kaasajastamine

Meetodite ühtlustamine kvaliteedi parandamiseks lihtsustatud Intrastatis

Ühtlustamise tulemusena ühendati programmid „Andmete kvaliteedi parandamine lihtsustatud Intrastati süsteemi raames” ja „Intrastati süsteemi ebasümmeetria vähendamine” üheks projektiks „Meetodite ühtlustamine ELi-sisese kaubandusstatistika kvaliteedi parandamiseks”. 2009–2013 töötati välja Intrastati ja Extrastati käsitlevate õigusaktide rakendamise suunised, et toetada ühtlustatud ja soovituslikke tavasid.

Mõned liikmesriigid said nende meetodite ja praktikate rakendamiseks toetust, et parandada ELi-sisese kaubandusstatistika kvaliteeti. Töö asümmeetria vähendamiseks detailsel ja koondtasandil jätkus üleeuroopaliste kooskõlastamisvoorude korraldamisega aastatel 2009–

[8] http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/pgp_ess/about_ess/statistical_committees/dgins.

2012. Tulemusi hinnati 2013. aastal enne edasiste sammude astumist. Mõnele liikmesriigile anti toetust kahe- või mitmepoolsete kooskõlastusuuringute tegemiseks.

Haldusandmete parem kasutamine

Ajavahemikul 2009–2013 pakuti liikmesriikidele rahalist tuge, et tõhustada haldusandmete kasutamist ELi-sisese kaubandusstatistika koostamisel. Toetuste eesmärk oli vähendada vastamisega kaasnevat koormust ja parandada ELi-sisese kaubandusstatistika kvaliteeti. Töös keskenduti haldusandmete — käibemaksu ja käibemaksualase teabevahetuse süsteemi (VIES) — paremale kasutamisele Intrastati andmekogumise- ja -koostamise eri etappidel.

Võimalust kasutada muid olemasolevaid haldusandmeid uuriti konkreetsete tehingute, nagu laeva- ja õhusõidukite- või gaasi- ja elektrimüügi puhul. Kümnel liikmesriigil õnnestus toetuslepingute abil rakendada vahendeid ja meetodeid haldusandmete paremaks kasutamiseks, nad suutsid vähendada statistilise teabe esitajate halduskoormust ning parandada andmete kvaliteeti.

Andmete kogumise täiustamine ja hõlbustamine Intrastatis

Aastatel 2009–2012 rahastati toetuste ja lepingute abil projekte, mille eesmärk oli välja töötada vahendid ja meetodid Intrastati-siseseks andmevahetuseks Euroopa statistikasüsteemi liikmete jaoks. Selle tulemusena suurenes elektrooniliste tehnoloogiate kasutamine andmete automaatseks ja turvaliseks vahetamiseks ja valideerimiseks ning lähteandmete kogumiseks riiklikul ja ELi tasandil. Parandati ja optimeeriti riiklikke andmete kogumise ja tootmise süsteeme.

3. KOKKUVÕTE

Otsuses programmi MEETS kohta kirjeldati programmi viie-aastase kestuse jooksul rahastatavaid meetmeid. Võrdlemisi suure arvu algatusi oleks saanud ellu viia programmi kahe esimese aasta jooksul, kuid riiklike statistikaametite eelarveid vähendati ja puudu oli ka töötajatest.

Seepärast oli vaja programmi ühtlustada, liites teatavad tegevused ja/või suunates põhitähelepanu kuuele ESSneti kaudu korraldatavale põhivaldkonnale: põhimõtete ja meetodite ühtsus, EGR, suurte ja keeruliste rahvusvaheliste ettevõtete gruppide profileerimine, mikroandmete sidumine ja andmeaidandus statistika koostamisel, ettevõtlusstatistika meetodid ning haldus- ja raamatupidamisandmete kasutamine.

2013. aasta lõpuks olid need ESSnetid teinud märkimisväärset tööd EGRi meetodite, profileerimise, haldusandmete kasutamise, õigusaktide kooskõla, andmeaidanduse ning andmete sidumise algatuste valdkonnas. Kõige olulisemaks tulemuseks on metoodiliste soovituste esitamine mitmes ettevõtlus- ja kaubandusstatistikaga seotud valdkonnas. Nende soovituste eesmärk on lihtsustada andmekogumite integreerimist ning kui neid rakendatakse, võivad need vähendada ettevõtete statistikakoormust.

Samal ajal kasutati olulisel määral individuaaltoetusi selleks, et toetada Euroopa statistikasüsteemi liikmete tööd EGRi, mikroandmete sidumise, haldusandmete kasutamise, ettevõtete ja riiklike statistikametite vahelise andmeedastuse lihtsustamise, haldusandmete

parema kasutamise ning Intrastati-sisese andmevahetuse vahendite ja meetodite väljatöötamise valdkonnas.

Peale selle sõlmiti mõned lepinguid teenuste hankimiseks järgmistes valdkondades: paremad andmevahetussüsteemid Intrastatis, profileerimise rakendamine ja katsetamine ning ELi valimite moodustamise kavade väljatöötamine ELi koondandmete tootmiseks.

Nii toetused kui ka lepingud aitasid kaasa ESSnettide tulemuste saavutamisele, eelkõige metoodika ettevalmistamise ja teostatavuse katsetamise osas. Lisaks sellele on nad viinud parematele tulemustele riiklikul tasandil nimetatud valdkondades.

Programmist MEETS saadavat kasu liidule, liikmesriikidele ja seotud statistika koostajatele ja kasutajatele on keeruline mõõta, kuna tehtud investeeringute tulu saab selgeks alles aja jooksul. Enamik meetmeid keskendus otseselt või kaudselt ettevõtlusstatistika tootmise tõhususe parandamisele näiteks integratsiooni tugevdamise, põhiliste tootmisprotsesside uuendamise ning kogu Euroopa statistikasüsteemi piires toimuva teadmussiirde kaudu. Tõhususe suurendamine vähendab ühtlasi ettevõtete halduskoormust. Seda tuleks teha kooskõlas komisjoni käimasoleva ettevõtmisega parandada ELi õigusakte ELi majanduskasvu stimuleerimiseks[9]. Programm MEETS on osa statistikavaldkonna panusest selle ülesande täitmisse.

Ilma programmita oleks mõned liikmesriigid teinud koordineerimata investeeringuid ettevõtlus- ja kaubandusstatistika moderniseerimisse. Selle tagajärjeks oleks olnud tulemused, mida ei oleks saanud teiste ELi liikmesriikidega võrrelda ning mis oleksid muutnud Euroopa koondandmete kogumise probleemseks. Mõned liikmesriigid ei oleks vajalikke meetmeid võtnud, mistõttu nende statistika oleks jäänud maha viimase aja muutustest sellistes valdkondades nagu globaliseerumine ning need riigid oleksid jäänud Euroopa üldpildilt välja. Mõned liikmesriigid oleksid teinud topelttööd, viinud ellu sarnaseid projekte ning korranud samu vigu.

Mõnede liikmesriikide ettevõtlus- ja kaubandusstatistika süsteeme moderniseerivate meetmete rakendamisega kaasnevad marginaalsed kulud võivad olla hoopis madalamad kui täiesti uute süsteemide loomise puhul. Koordineerimata meetmed oleksid viinud olukorrani, kus säästmine ei oleks olnud võimalik.

Programmi MEETS eesmärk ei olnud üksnes vastajate koormuse vähendamine, vaid ka võimaluste otsimine uute statistika tootmisprotsesside ning uue statistilise teabe loomiseks, mis vastaksid kasutajate vajadustele. Uued teabealased nõuded võivad suurendada eri sektorite vastamiskoormust. Statistikaalaste toimingute ja protsesside ümberkujundamine eeldab täiendavaid jõupingutusi ja investeeringuid.

Selleks et täiel määral ära kasutada võimalusi ELile parema ja asjakohasema ettevõtlus- ja kaubandusstatistika pakkumiseks, vähendades samal ajal ettevõtete statistikakoormust, oli vaja investeeringuid, mille abil uuendatud süsteem toimivaks muuta. Mitmes liikmesriigis katsetati mõningaid uusi kulutõhusamaid andmekogumissüsteeme (milles olemasolevad

[9] http://ec.europa.eu/smart-regulation/index_en.htm.

andmed seotakse traditsioonilise statistilise vaatluse seisukohast alternatiivsete andmekogumisviisidega). Katsetuste eesmärk oli luua mudelid, mida saaks kohaldada kõigis liikmesriikides. Programmi põhisisuks oli kogemuste ja heade tavade jagamine (ESSnetid).

Eurostat on programmi MEETS otsese jätkuna käivitanud ettevõtlusega seotud statistika põhjaliku läbivaatamise ja integreerimise. See toimub ettevõtlussektori majandustegevust käsitleva statistika kogumist, koostamist, edastamist ja jagamist hõlmava ühise õigusraamistiku (FRIBS) kaudu. Praegu peetakse kõige aeganõudvamaks Intrastati, mille arvele langeb rohkem kui 50 % ettevõtete kogu statistikakoormusest[10]. FRIBSi osana on Eurostatil kavas reformida Intrastati[11] nn rahvusvahelise kaubanduspaketi ehk ühtse turu statistika (SIMSTAT) abil. Erilist tähelepanu pööratakse ELi väiksematele liikmesriikidele. See hõlmab Intrastati lihtsustamist ja seotud statistiliste andmete kvaliteedi parandamist.

---

10 http://ec.europa.eu/smart-regulation/refit/admin_burden/docs/enterprise/files/abst09_statistics_en.pdf.

11 Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 638/2004, 31. märts 2004, liikmesriikidevahelise kaubavahetuse ühenduse statistika ning nõukogu määruse (EMÜ) nr 3330/91 kehtetuks tunnistamise kohta, ELT L 102, 7.4.2004, lk 1.